

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂȘCĂ - CULTURALĂ

ORGANUL OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE A ARADULUI

Cheia sectelor religioase din România.

De Dr. Grigorie Gh. Cămșa
Episcopul Aradului.

(Urmare)

Cap. VI.

NAZARENII SAU POCĂIȚII.

Nazarenismul are pretenția de a învăța și face ca și Iisus din Nazaret, de aici *numirea*. Intemeietorul prim este Iacob Wirz, țesător în Elveția. El învăța că împărăția lui Dumnezeu pe pământ are trei epoci: 1. Epoca Tatălui până la Iisus; 2. epoca Fiului până la 22 Febr. 1826, când urmează epoca Duhului căci (după spusele lui Wirz) Dumnezeu a lăsat asupra lui Wirz duhul preoțesc al lui Melhisedec, ca să întemeieze o biserică neîntinată, căci toate celelalte ar fi fost păcătoase. El credea numai în o persoană divină și explica rațional moartea Domnului ca și Înălțarea Lui.¹⁾ Doctrina lui Wirz fu străbătută și de a lui Samuil Fröhlich, un păcătos ordinar, care ajutat de o societate misionară engleză, a străbătut Elveția, combătând preoțimea oficială. El spunea că: „biserica externă a devenit servitoarea și concubina ieftină a Statului, cochetează cu el, dela el primește plată, iar aceluia care nu voiește să-și mânjească conștiința cu cochetăria aceasta îi detrage plata.“²⁾

Deosebirea între nazareni și ortodocși.

1. Toate deosebirile dintre bapțiști și ortodocși există și între nazareni și ortodocși.
2. Intre altele deosebiri mai este și aceea că ei după botez (așa spun) nu mai pot păcătui.
3. Au două categorii de credincioși: a)

prietenii și prietenele, cari au plăcerea de a se mântui prin noua învățătură, dar încă nu sunt botezați și b) frații și surorile, adică cei botezați, cari se tutuesc unul pe altul.

4. Nu au nici un fel de sărbătoare, nici cele trei sărbători baptiste nu le au.

5. Declară pe față că: „Nu recunoaștem alt stăpân, afară de Hristos... și nici un alt judecător afară de cuvântul lui Dumnezeu; în general, nu recunoaștem nici o lege în ceea ce privește faptele noastre și n'avem să răspundem decât numai înaintea lui Dumnezeu.“¹⁾ Deci ei nu respectă, cum respectăm noi porunca de a da: „Cezarului ce este al Cezarului“ (Mat. 22 v. 21).

6. In consecință nu admit jurământ, căci zic ei, cel pocăit e fără păcat și trebuie crezută simpla lui făgăduință.

7. Mărturisirea lor de credință adresată Ministerului de Culte în anul 1920 declară că ei curăță arma, dar la războiu nu se duc, căci ei nuucid oameni.

8. Biserica ortodoxă, după cum zic nazarenii, ar fi locașul lui Antihrist, clopotul ar fi: „taurul Vasanului“ iar sf. Potir ar fi: „pocal diavolesc“.

9. Toate instituțiile publice, deci și școala este locașul lui Antihrist. Copii deci nu trebuie instruiți, căci și așa vine botezul, când toți cei botezați ajung la fericirea raiului și nu mai pot păcătui, prin urmare școala n'are nici un rost.

10. Ei cred în apropiata a doua venire a Domnului.

¹⁾ Algermissen: op. cit. p. 546.

²⁾ Nazarenismul trad. de Dimitrievicei p. 53.

¹⁾ Citat după Nazarenismul.

11. Cred ca adventiștii și mileniștii, în împărăția de o mie de ani.

12. Sunt rigoriști în ce privește jocurile, fumatul și beutura. Nu le admit cu nici un preț.

13. Nu au predicatori aleși, cum au baptiștii, ci fiecare vorbește spunând, că e luminat de Duhul Sfânt.

14. Nu rostesc rugăciuni, tip, ci cântă din „Harfa Sionului“ (cartea lor de cântări) și tălmăcesc din Biblie.

Pușini nazareni mai sunt la noi în țară, în jurul Aradului (Ileana, Nădlac, Șeitin), Lugoj (Severin), Caransebeș, Pesac, Belfir (Bihor), Izvin, Bazoș (Timiș-Torontal) etc. Casele lor să rămână închise și peste douăzeci de ani nu va mai fi nici un nazarean în România.

Cap. VII.

ADVENTIȘTII VECHI

sau recunoscuiți, numiți

Adventiștii de ziua a șaptea.

Numirea sectei vine dela învățătura lor principală: că Hristos va veni cât mai curând a doua oară pe pământ. Cum în limba latina venirea sau sosirea se chiamă *adventus*, ei au primit numele de adventiști.

Secta există abia *din anul 1831*, căci atunci a pășit cu ea moșierul Miller Villiam, născut în 1782. Miller a fost și predicator baptist. El a pornit dela Daniil cap. 8 v. 14: „până vor trece 2300 seri și dimineți; apoi sfântul locaș va fi curățit“. Locul se referă la locașul (templul) din Ierusalim, dar Miller a zis că această curățire ar însemna curățirea lumii prin foc la venirea Domnului. În anul 457 î. H. s'a dat porunca pentru reclădirea templului, deci el a luat anul 457 ca punct de mănecare și a numărat 2300 ani (căci zicea el că zilele dela Daniil sunt zile profetice.) A ajuns astfel la anul 1843 și a zis că în anul acesta va veni Hristos. Dar s'a înșelat, profesia s'a mai repetat zadarnic, dar azi adventiștii nu mai dau an precis, ci spun că suntem ultima generație, care va vedea pe Hristos.

Adventismul în Germania s'a introdus în anul 1867: iar în România la anul 1870 prin polonezul Mihael Czechowchy, care a fost preot catolic. Nu ne interesează aici istoricul, căci l-am făcut pe larg în lucrarea: „Noua Călăuză“. (De observat, că am dat cel dintâi istoricul tuturor sectelor din România, fiind complectat prin lucrările P. Sf. Grigorie Leu și pr. Constantinescu.

De când au început adventiștii să țină Sâmbăta?

Din 1844, când o baptistă sâmbătară din New-York (R. Preston) a venit la adventiștii din Washington și le-a arătat că ei, cei din New-York, deși sunt baptiști, țin Sâmbăta. Ideea a fost sprijinită de căpitanul Iosif Bates iar apoi de *Elena White*.

În România ar fi azi circa 7700 adventiști cu 290 case de rugăciune și 65 predicatori. Adventiștii sunt desbinați în doua ramuri (căci unii sunt reformați), dar să știm că nu atât deosebiri de principii îi deosebesc cât mai mult chestiile personale. Adventiștii vechi au fost mai isteți și au scos din Mărturisirea lor de Credință tot ceea ce putea fi suspect din punct de vedere al siguranței statului. *Astfel au obținut libertatea întrunirilor, asigurată mai în urmă prin dicisia Ministerului de Culte Nr. 24536 din 29 Mai 1928.*

Că unde poate duce și propaganda adventiștilor recunoscuiți, cităm din scrisul actualului secretar general al adventiștilor Ștefan Demețrescu, tipărit în revista lor: „Semnele Timpului“ din anul 1911: „Pavel nu zice că ar fi venit înaintea oamenilor numai în Biserică, îmbrăcat în odăjdii și cu patrafirul după gât, cădelnițând și boșcorodind cetanii neînțelese în liturghisirii sau pierzând conace cu rugăciuni lungi pentru morți, acatiste, parastase și sărindare“ (p. 134)¹⁾.

Acelaș domn la pag. 135 zice: „Slăbirea credinței în asemenea împrejurări apare ca o urmare firească, acolo unde credința nu cunoaște ceva mai mult decât Biserică, popă, episcop, mitropolit“ (după Ouatu op. cit. p. 141). Tot el zice: „Tendința aceasta spre o sfințire artificială, arogantă și farizeică, necerută de Dumnezeu; neînvățată de Evanghelie, contrară lui Hristos și contrară vieții. Acesta este *marele păcat al Bisericii de stat creștine...*“ (citat după Ouatu p. 140).

În cartea lor: „Acte și Memorii“ tipărită în 1928 declară la pag. 17: „*Noi nu răspundem de credința altora!!! Dar atunci șefii adventiști de ce organizează pe alți adventiști și intervin pentru ei?*“

Fostul adventist Constantin Ouatu în cartea sa: „Cine sunt și ce urmăresc adventiștii“ la p. 137 arată că în timpul războiului mondial mai mulți adventiști ar fi părăsit: „*tunul în Moldova și au fugit*“.

Adventistul Solomon Sadoveschi din reg. 3 artilerie a fost judecat de Consiliul de Războiu al Corp. II. Armată pe ziua de 10 Nov. 1929, pe motivul ca n'a voit: „să tragă cu arma la tragere“ spunând că așa va face și în caz de războiu. (Ouatu p. 137).

¹⁾ Citat după cartea: „Cine sunt și ce urmăresc adventiștii“ de C. Ouatu. 1930 p. 140.

Tot dl. Ouatu arată că banii adventiștilor au fost subscriși la împrumutul de războiu german și din cauza aceasta s'a produs mișcarea de reformă, care a dat pe față adevăratul crez adventist, refuzul serviciului militar (Ouatu p. 132).

Organizațiile adventiste streine se amestecă în chestiile interne ale celor dela noi (Ouatu: o. c. p. 32). O mulțime de sume adunate pe la adunări trec peste graniță pentru susținerea centrelor din Elveția, Germania (Ouatu o. c. p. 135).

Uniunea adventiștilor recunoscși a pierdut pe fostul ei președinte Petre Paulini, care, în urma unor neînțelegeri interne, a plecat în Germania.

Predicatorul Bauer, președintele „conferinței” Muntenia și conducător de seamă al adventiștilor lui Paulini și Ștefănescu, — în casa de rugăciune din Popa Tatu 38, — a insultat religia ortodoxă prin filme. A primit un an închisoare și 50.000 lei amendă. Adventiștii uniunii au cheltuit o mulțime de bani cu procesul lui Bauer.

Astăzi la noi în țară adventiștii vechi sau unioniști (organizați în Uniune) au următoarele persoane la conducere: 1. P. Păunescu (fost maior) ca președinte, deși dl Ouatu spune că ar fi Daniel Wall. 2. Ioan Bauer, 3. Chesel (pt. Ardeal), 4. P. Herman pt. Bănat, 5. Gaede, directorul seminarului adventist din Sân-Martin (Târnava Mică), 6. Drezen, directorul Casei de editură „Cuvântul Evangheliei”, autorizată de Tribunalul Ilfov în anul 1920.

Revista „Semnele Timpului” apare și azi. De prezent e un mare proces în curs între adventiștii Uniunii sau cei vechi și fostul adventist C. Ouatu, oare i-a acuzat cu o mulțime de lucruri.

La conferința adventistă din 7 Sept. 1930 ținută în Timișoara a participat englezul Steen Rasmussen din Berna și Kenneth Meyers din Washington.

Atrag aici atenția autorităților noastre asupra unei cărți foarte primejdioase a adventiștilor. E vorba de cartea: „Timpul nostru în lumina profesiilor”, apărută în traducerea lui Ștefan Demetrescu după originalul adventistului german W. A. Spicer.

Dl Demetrescu în prefață la pag. 8 își bate joc de „superstițiile moștenite de legea strămoșească” și vine apoi cu legea adventistă, care nu se ocupă cu credința, ci direct cu politica în așa fel că face proorociile cele mai subversive. Intemeiată pe Daniil 11 și Apoc. 16 cartea aceasta prezice că Turcii vor ocupa

Ierusalimul și apoi uneltele lui Satan, împărășii lumii, vor da la Armaghedon cea mai cumplită și cea din urmă bătălie a lumii, a cărei urmare va fi căderea tuturor tronurilor!!!) Este direct inadmisibil să se tolereze ca sub mască religioasă să se vorbească de regi ca agenți satanici, cari vor fi distruși, pentruca Evreii să domnească apoi o mie de ani cu Hristos!!! Noroc că regatul mărit al României este ridicat de ortodocși, căci altcum proorocia adventistă l-ar da repede gata. Doar bătălia dela Armaghedon este aproape ca și sfârșitul lumii după adventiști!!!

Să nu uităm că pe această scumpete a tiparului cartea adventistă, având 335 pagini, a apărut în forma cea mai luxoasă!!! O altă carte nouă adventistă este: „In umbra marilor evenimente” și Parabolele D-lui Hristos.

Deosebirea între adventiștii vechi recunoscși și ortodocși.

1. Toate deosebirile dintre bapțiști și ortodocși se referă și la adventiști, cu excepția punctului 12, referitor la judecată, unde adventiștii, — cum vom vedea mai jos, — au altă părere. Alte deosebiri sunt:

2. Invățătura lor greșită este că întemeiași pe Apocalipsul lui Ioan 20 v. 4 susțin că Hristos va veni în curând ca să întemeieze cu dreptii (cari ar fi numai adventiștii) o împărășie de o mie de ani. Noi ortodocșii întemeiași pe Matei 25 (31—32), Ioan 5 (v. 27—29 etc.) și alte locuri credem, cum zice și Simbolul credinței, că Iisus va veni să judece vii și morșii iar nu pentru împărășia de o mie de ani. Cuvintele despre această împărășie sunt simbolice, însemnând durata fericirii vecinice, în care cei drepți întră îndată după moarte.

3. Adventiștii cred în două învieri și anume, una a drepților la începutul miei de ani și a păcătoșilor la sfârșitul miei de ani. Se bazează pe Apoc. 20 v. 5 etc. Dar noi răzimându-ne pe Ioan 5 v. 27—29 și Mat. 25 v. 46 etc. zicem că este o singură înviere pentru toși.

4. Adventiștii admitând două învieri, admit și două judecași zicând, că cei drepți vor fi judecași la începutul mileniului, iar după sfârșitul miei de ani vor fi judecași cei păcătoși.

Dar noi ortodocșii răspundem cu Matei 16 v. 27, unde se spune că Domnul va veni să răsplătească fiecăruia după faptele lui. Nu stă că răsplătirea celor drepți ar fi cu o mie de ani mai de vreme. *Ba, cetind Mat. 25 v.*

¹⁾ Vezi cartea: „Timpul nostru în lumina profesiilor” p. 308, 309, 310, 311.

41, vedem că judecata păcătoșilor urmează îndată pe a celor dreapți.

5. Adventiștii învață că noi suntem ultima generație, care va vedea pe Domnul venind a doua oară. Noi ortodocșii nu știm când va veni Domnul, căci citim la Mat. 24. v. 42: „Priveghiați că nu știți în care ceas Domnul vostru va veni“.

6. Despre domnia lui Antihrist susțin ei că ar fi durat dela 538 până la 1798 prin domnia papilor din Roma, dar atunci domnia lui Antihrist ar dura 1260 ani, iar noi ortodocșii zicem că încă n'a venit acea domnie, care va dura trei ani și jumătate.

7. Ei spun că morții nu știu nimic după moarte (Eclesiast 9 v. 5). Dar noi zicem că chiar Eclesiastul la cap. 12 v. 7 spune că duhul se întoarce la Dumnezeu, deci trebuie să admitem nemurirea sufletelor, căci adventiștii o neagă.

8. Spunând că sufletul nu este nemuritor ei neagă și iadul și chinurile vecinice. Dar rău spun ei, căci până și Virgil în Aeneida, și Ovid în Metamorfose descriu chinurile iadului. În Iliada lui Homer cap. 8 v. 14 citim despre iad. Plato vorbește de chinurile vecinice ale Tartarului.¹⁾ La Iov 10 v. 11 citim despre șeol, ca loc al întunecului chinuitor; păcătoșii ajung în șeol (I. Moisi 17 v. 14; IV. Moise 16 v. 28). Patriarhul Iacob zice că întristat va merge la fiul său în șeol (I. M. 37 v. 35). Dacă șeol ar însemna numai groapă, — cum zic adventiștii, — ar fi un non senz. Căci Iacob nu cunoștea groapa fiului său Iosif, deci nu putea dori să ajungă în groapă la el și acolo să nu mai știe nimic. „Șeol“ este deci locul după moarte. Că chinurile sunt vecinice, avem locuri multe: „Isaia 33 v. 14; Daniil 2 v. 2; Ieremia 51 v. 39; Marcu 9 v. 42—47, Matei 25 v. 41 și 46. Pavel vorbește de pierzare vecinică dela fața lui Dumnezeu (I Tes. 1 v. 8—9).

9. Adventiștii serbează Sâmbăta. Dar noi zicem că Duminica a înviat Domnul, și în zi de Duminică li-s'a arătat Apostolilor. (Ioan 20 v. 19). Aici Toma a lipsit, și după opt zile iarăși s'a arătat Apostolilor, fiind și Toma acolo (Ioan 20 v. 26). *Cuvintele iarăși* arată că tot la opt zile s'a arătat Domnul ca și la prima arătare, deci tot Duminica. Duminica se săvârșia frângerea pâinei (Ap. 20 v. 7). Sâmbăta o țineau Evreii pentru aducerea aminte că au scăpat de Faraon (V. Moise 5 v. 15). Era numai pentru Evrei (II. Moisi 31 v. 16—17), vezi și Colos. 2 cap. 2 v. 16—17 etc.

10. Adventiștii țin aproape toată legea ve-

chiului Testament, că și azi creștinii ar fi sub legea lui Moisi, dar noi învățăm că: legea prin Moise s'a dat, dar harul și adevărul prin Iisus Hristos a venit (Ioan I. v. 17). A se vedea și Romani 10 v. 4, apoi Galat. 4 v. 5., Efes. 2 v. 15., Rom. 7 v. 4.

11. Nu mănâncă carne de porc.

12. Nu beau vin fermentat.

Cap. VIII.

ADVENTIȘTII REFORMIȘTI (noui)

sau redeșteptați

sau nerecunoscuți.

Aderenții acestei secte sunt egali în credință cu adventiștii din capitolul precedent, cu cei recunoscuți însă au deosebirea că ei declară pe față că nu depun jurământul și nu prind arma. Ei deci sunt opriți a se întruni în adunări în România. Reformiștii mai sunt și împotriva căsătoriei. În broșura lor: «Redeșteptare și reformațiune între adventiștii de ziua a șaptea» declară că ei nu prind arma (pag. 31) și spun că Hristos a fost crucificat, fiindcă nu prindea arma (Ioan 11 v. 47—48).

Reforma sau redeșteptarea aceasta își are origina în America. Acolo, după moartea marelui profetese adventiste Elena Withe s'a ivit în anul 1916 adventista Rowen, care a pretins că Mântuitorul i-s'a arătat în vis și i-a spus că adevărații creștini nu trebuie să prindă arma și să nu ajute statele în planurile lor. Astfel a ajuns mișcarea în Germania prin Hermas, Kersting, Dörschler, Otto Welp și alții. În timpul războiului mondial un soldat cu numele Kremer, căsătorindu-se cu o germană reformistă, a adus adventismul reformist și în părțile locuite de Români. După războiu reformismul se lățește prin dezertorul Ursan din Murgeanca (Brăila), Ioan Florea din Ardeal, Alexandru Freiburger, Mihail Anulo.

Secta are foaia «Păzitorul Adevărului», are sediul în București Strada Mincu 43. Actualii conducători ai mișcării sunt Ghiță Manea din Pufineiu jud. Teleorman, D. Nicolici din Sângeorgiul de Pădure (jud. Murăș), și Mihai Streza (de lângă Făgăraș), care predică în București, Strada Hagi-Ghiță 88.

Cap. IX.

STUDENȚII BIBLIEI, NUMIȚI ȘI MILENIȘTI SAU RUSSELLIȘTI.

Secta aceasta este cea mai apropiată de secta adventiștilor. Intemeietorul ei a fost comerciantul american Carol Tase Russell, născut în Pittsburg, statul Pennsylvania la anul 1852. Părinții lui trecuseră din Irlanda în America și au crescut pe fiul lor în ideile religioase ale bisericii presbiteriane, care profesază

¹⁾ Dr. Busch: op. cit. p. 259.

predestinația rigoristă alui Calvin. Într-o seară trecea pe străzile orașului Allegheny și văzând multă lumină într-o casă întră acolo. Erau adventiștii unei adunări, unde predica Ionas Wendell. Acolo cunoscuse Russell că iadul nu ar exista, că Hristos ar veni în curând să așeze împărăția de o mie de ani și găsi că aceste învățături ar fi în conformitate cu Biblia.

El se credea dotat cu darul de a explica Biblia ca nimeni altul. În anul 1872 înființă un cerc al studenților de Biblie. Deci **anul 1872 este anul întemeierii solemne** a sectei. Dela 1876 până la 1879 a stat în strânsă legătură cu redactorul adventist Barbour, dela care a luat ideea că în 1874 Hristos a venit a doua oară. Firește adventiștii s'au amăgit, căci nu vedeau pe Hristos corporal, dar Russell a explicat așa: a venit Hristos, dar numai în „**duh**“.

Russell făcea calculul anului 1874 în modul următor: În anul 625 înainte de Hristos s'ar fi ținut ultimul an jubilar. Dar mileniul este marele an jubilar, deci de 50 ori 50 de ani trebuie să treacă spre a se începe mileniul. Ori, atunci ajungem la anul 1875, căci dela 625 trebuie să treacă 2500 ani. Dar după calcul evreesc nu anul 1875 este începutul, ci 1 Octombrie 1874.

Russell mai are un calcul: Cele 6 zile ale creațiunii ar însemna 6000 de ani ai istoriei omenirii, căci la Dumnezeu o mie de ani este ca o zi. Șase mii de ani trebuie deci oamenii să lucreze și apoi vine mileniul. Russell zice că Adam a căzut în păcat în anul 4126, deci dela anul acesta numărând șase mii de ani ajungem tot la anul 1874.

Russell susține deci că în 1874 a venit deja Hristos pentru a doua oară. Și deoarece de când Hristos era de 30 de ani a pierit timpul Judeilor, însă totuși numai după 40 ani a căzut poporul evreesc în sclăvia Romanilor, trebuie să mai treacă 40 ani ca să înceapă mileniul, deci $1874 + 40 = 1914$. Mileniștii zic: în 1914 a început mileniul, care va dura până în 2914.

După Russell lumea se împarte în trei epoci mari, după planul de mântuire al lui Dumnezeu. Epoca primă ar fi durat dela creațiune până la potop. A doua durează dela potop până în 1914, în care timp Satan este stăpânul lumii. Dar și epoca a doua se împarte în trei perioade: **a)** dela potop până la moartea lui Iacob, **b)** timpul Jidovilor dela Iacob până la moartea lui Iisus și **c)** timpul creștin dela Învierea Domnului până la 1914.

Epoca a treia durează dela 1914 până la 2914, când va avea loc un pământ nou și un cer nou.

În anul 1881 a înființat Russell o societate Biblică și de Tratat. A angajat 70 persoane, cari să-i răspândească scrierile în lume. Mai apoi a angajat 700 persoane. Revista lui: „**Cercetătorii Scripturii**“ apărea anual în 50 milioane exemplare.¹⁾

Russell spune că fiecare zi a creațiunii este de șaptemii de ani, deci lumea ar avea o vechime de 49.000 ani.²⁾

El a murit în 1916, urmându-i I. R. Rutherford **101 automobile l-au însoțit la cimitir.**

Deosebirea între ortodocși și mileniști.

1. Dumnezeu—după Russeliști (ca și după mormoni)—este o ființă în trup, dar noi ortodocșii spunem că Dumnezeu este Duh (Ioan 4 v. 23 și urm.). Dacă Dumnezeu este corp, atunci nu poate să fie Existența în-sași, fără început și fără sfârșit. La Eșire 3 v. 74 zice: «Eu sunt, cel ce sunt».

Deci Studenții Bibliei coboară majestatea divină când atribue trup lui Dumnezeu, cum face Russel în scrierea lui «Studii în Scripturi», — tradusă și în românește.

2. Mileniștii neagă Sf. Treime (ca mormonii și ca șecta Știința Creștină). Noi ortodocșii cântăm; «Pe Tatăl, Pe Fiul și pe Sf. Duh, Treimea cea de o ființă și nedespărțită» — Bunul creștin să citească la Luca 1 v. 35, Mat. 3 v. 13, Marcu 1 v. 9, Ioan c. 14—16, Mat. 28 v. 29; I Petru 1 v. 1; I Cor. 12 v. 4 etc.

3. Hristos ar fi numai o creatură a Tatălui, chiar mai mică decât îngerii în timpul șederii pe pământ. Deci russeliștii neagă dumnezeirea lui Iisus. Noi ortodocșii învățăm dumnezeirea lui Iisus ca Fiul lui Dumnezeu unul născut, carele din Tatăl s'a născut mai înainte de toți vecii.

«Iar cei ce erau în corabie venind s'au închinat lui zicând: «Cu adevărat Fiul lui Dumnezeu ești» Mat. 14 v. 33, vezi și Mat. 11 v. 27; Mat. 26 v. 63; Rom. 8 v. 32 etc. etc.

4. În scrierea «Harfa lui Dumnezeu» ei învăță că Hristos pe pământ a fost numai ca om și la moartea pe Cruce a murit pentru totdeauna ca om. Așadară ei spun că la învierea lui Hristos nu s'a unit corpul cu sufletul, ci s'a produs o făptură nouă. Noi zicem că în Hristos dumnezeirea s'a unit cu omenirea în unitatea persoanei, într'o legătură internă, Dumnezeu adevărat și om adevărat. La moartea lui Iisus s'a despărțit sufletul lui omenesc nemuritor de trupul lui omenesc, care timp de trei zile a fost în mormânt. Cu sufletul Hristos a fost în iad la drepții Vechiului Testament. A treia zi sufletul lui Hristos împreună cu Dumnezeirea s'a unit din nou cu trupul omenesc crucificat, dar cu un trup acum slăvit. — Vezi I Petru 3 v. 18.

5. Despre Sf. Duh spun că e numai o energie a Tatălui. Vezi Ioan 14 v. 16 și Ioan 15 v. 26, de unde învățăm că Duhul Sfânt e persoană separată. Dealtcum la pct. 2 am arătat că există 3 persoane în o ființă.

6. În privința păcatului și a mântuirii ei învăță că trebuia să împace cineva pe Dumnezeu cu omul după căderea în păcat, dar împăcarea a făcut-o Iisus numai ca om desăvârșit, căci și cel dintâi om era desăvârșit. Noi zicem că a făcut împăcarea nu numai ca om, ci ca om-Dumnezeu, căci prin natura sa divină

¹⁾ Algermissen: op. cit. p. 766.

²⁾ Episcop Grigorie. Noua Călăuză p. 86.

este în legătură cu Dumnezeu, iar prin cea omenească cu omul.

7. Ei învață că nu va fi o înviere obștească, ci că în anul 1925 ar fi înviaț Avram, Isac și Iacob și alți drepți ai vechiului T. spre a participa cu Evreii la ospățul lui Hristos. Iată calculul lor: Moisi în anul 1575 a poruncit Evreilor să lucreze pământul numai 6 ani iar al 7-lea an să-l lase necultivat. Deoarece tot la 50 de ani era an jubilar, ei înmulțesc acești ani cu cei 70 ani dela Ieremia cap. 25 v. 11. Aceasta face 3500 ani, iar dela 1575 până la 1925 sunt tocmai 3500 ani. Noi avem doctrina învierii obștești.

8. Mileniștii spun că Iisus a venit a doua oară în 1874. Noi spunem, că de ziua aceea nimeni nu știe, nici chiar îngerii din Cer. La Romani cap. 11 v. 11—15 vedem că prin lepădarea Evreilor au înviaț la viață păgânii. Când deci și evreii se vor încreștina, atunci și mai mulți se vor mântui. ¹⁾ Numai după aceasta va veni Domnul.

9. Mileniștii spun că Iisus a venit și că începând din 1925 Iacob, Isaac, Avraam, Noe și alți Jidovi vor conduce împreună cu Hristos destinele omenirii până la anul 2914, când s'ar sfârși mia de ani. Noi ortodocșii spunem că aceasta este o curată hulire a celor sfinți! Cum? Chiar azi, când nici vorbă nu este ca Evreii să se încreștineze, chiar azi să propagi cu nerușinare, că totuși Jidovii vor lua conducerea lumii, având în frunte pe Hristos?!!

Repetăm aici: Iisus va veni a două oară numai după încreștinarea Jidovilor. La Romani 11 v. 25—26 se vorbește de plinirea neamurilor și de mântuirea lui Israil. Plinirea neamurilor înseamnă încreștinarea tuturor păgânilor, deci Jidovii se vor converti când toți păgânii vor auzi Evanghelia. Deci nu are înțeles să fixeze anul 1925, care a trecut și nu vedem nici pe Noe, nici pe Avraam etc.

10. Mileniștii cred că Hristos începând cu anul 1914 a început să așeze împărăția de o mie de ani. Noi am arătat că scopul venirii Domnului este să judece lumea iar nu mileniul (vezi la adventiști).

11. Regii și eroii țărilor creștine sunt unelte ale lui Satan. În cartea lor «Un guvern de dorit» vorbesc că «reprezentanții vizibili ai lui Satana, cari sunt marii factori cârmuitori de pe pământ, s'au compus todeauna din trei elemente și anume din marea finanță, agregatiile politice și din eclesiasticismul cel necredincios».

Protestăm cu energie ca asemenea lucruri să se răspândească prin broșuri mileniste.

12. Mileniștii nu cred în iad și muncile vecinice, cum credem noi.

13. Nu cred în nemurirea sufletului, ci în distrugerea păcătoșilor.

14. Ei propagă comunismul spunând că în timpul celor o mie de ani trebuie să se împartă egal toate bunurile pământului, după ce mai întâi vor cădea tronurile.¹⁾

15. Nu admit jurământul și nici serviciul militar.

16. Ei admit că oamenii vor fi puși din nou la încercare spre a se putea mântui, luând drepturi egale opincarul cu milionarul («*Ce spun scripturile despre iad*» pag. 35, 61, 63 și 64). Noi însă știm (Luca 20) că după înviere oamenii nici se însoară, nici se mărită, deci nu vor fi puși la încercare nouă în scopul mântuirii.

«Vine noaptea când nimeni nu poate să mai lucreze» (Ioan 9 vers. 4).

17. Mileniștii se mai deosebesc de noi și în cele 20 puncte, în cari se deosebesc de noi baptiștii, — afară de sărbători, căci mileniiștii nu au nici o sărbătoare.

18. Afară de acestea ei nu au judecata particulară, cum avem noi și nu au o singură înviere ca noi, ci două învieri.

Primejdia milenismului.

Am văzut și până acum chiar din punctele de deosebire dintre noi și mileniiști că aceștia sunt foarte primejdioși, neadmițând jurământul și serviciul militar și spunând că statul este unealta Diavolului. Deci ei nici nu recunosc statul. În Statele Unite au fost oprii a se aduna în timpul războiului. În Germania și Elveția sunt oprii după războiu.²⁾

Specialistul german Conrad Algermissen (catolic) zice: La o astfel de atitudine anticreștină și contra statului a acestei secte iudaico-libercugetătoare-bolșevice, s'a raliat după războiu, mai ales în Elveția și Germania, o astfel de propagandă, care prezintă pe mileniiști ca o adevărată plagă pentru țară și lepră spirituală pentru popor.³⁾ Ideea lor principală este de a vesti venirea unei revoluții. Revista lor «Studentii Bibliei» scria în 1920: «In scurt revoluție va veni, lumea întreagă terminându-se într'o anarhie teribilă și amarnică, care cumplit va răsturna și arunca toate Babiloniile, sistemele eclesiastice, bisericesti și politice» (vol. IX p. 3). Cerul și pământul actual, zic ei — trebuie să arză cum a ars în Rusia, — ca să vină cer nou și pământ nou, adică o altă stare de lucruri în cele politice-sociale-economice⁴⁾.

Starea actuală a-sectei mileniiștilor în România.

Fostul învățător I. B. Sima (fost român uni) a răspândit secta în România după războiu, venind din America. Cu revista «Turnul de Veghere», cu revista

¹⁾ Cartea lor: „Milioane, ce trăiesc acum nu vor muri niciodată”. Brooklyn 1920, p. 75 etc.

²⁾ Busch: op. cit. p. 94.

³⁾ Algermissen: „Cristliche Sekten und Kirche Christi” 1925 p. 284.

⁴⁾ Episcop Grigorie: Noua Călăuză pag. 91.

¹⁾ „Bisping: Erklärung des Briefes an die Römer” Münster 1870 p. 330—332.

Epoca de Aur, cu volume ca: Planul divin al vârstelor, Crearea Lumii, Harfa lui Dumnezeu, Foto Drama Creațiunii etc., a răspândit mult milenismul. Milioanele veneau des și Tipografia «Viața» din Cluj (Regina Maria 36) tipărea în milioane de exemplare broșurile mileniste.

Dar iată că uneltirile diavolului se dau pe față. În anul 1928 dl Ioan Sima, fost șef al milenistilor, a refuzat să tipărească broșura revoluționară a lui Rutherford din America: «Liberarea Poporului», căci ea îndemna populația la revoltă. De aici a pornit desbinarea. Rutherford a trimis în țară pe evreii-creștini Dollinger și Balzerit ca să conducă secta, iar pe Sima îl dimitte din serviciu. Acești doi agenți fură arestați, iar apoi eliberați. Se vede că le-a succes să mențină legătură între americanul Rutherford și câțiva mileniști români prin ungurii Martin Magyarosi și Dionisie Faluvégi, ajutați de românul Ion Ciucaș. Aceștia au legături azi cu Rutherford și cu Magdeburgul german, de unde primesc reviste tipărite în limba română și maghiară. E vorba de foile „*Lumina Bibliei*” și «*Revista tuturor cari cred în sângele lui Hristos*». Cea dintâi se trimite în Ardeal din Viena de către Carol Lisetz, Panikengasse Nr. 36. Ioan Sasu din Bălăceana (Suceava) și Ludovic Szabo din Cluj dau concurs mișcării din Magdeburg.

O altă grupare milenistă dela noi a rupt legătura cu Rutherford și este condusă de un comitet compus din 5 persoane, având ca secretar pe Ion Burlacu din Cluj. Gruparea are revista: «*Vocea din urmă*». Aceasta este gruparea, care cum s'ar zice, conduce în mod „*național*”, în spirit românesc(?!), dar cu aceleaș teorii mileniste! Deci primejdia rămâne. **Aceștia se mai numesc și mileniști disidenți**, având legături cu românul Victor Milcu din Detroit (Statele Unite), care încă s'a lepădat de Rutherford.

O a treia fracțiune este condusă din Târgu Mureș de Benjamin Iacob, care lucrează „*național*” (Dumnezeu să ne păzească) pentru unguri în special!

Ar mai fi chiar și fracțiunea a patra „*pur*” românească(?!), condusă de Onisim Filipoiu, care însă nu prea are aderenți.

Autoritățile noastre să fie atente și să nu admită adunările sectei, nici revistele ei primejdioase, cari vin din streinătate.

Un om de inimă și de bunăcredință, fostul milenist dl. Iacob Thies din Cluj (Regina Maria 47) mi-a scris în Martie 1929 între altele: «Am păcătuit lăsându-mă sedus în mreșile sectei, seducând la rândul meu și pe alții, dar m'am căit foarte amar și revenind din *ghiarele* sectei am un singur scop: vreau să lupt cu mai mult zel în mod neobosit pentru eliberarea nenorociților oameni, cari se află în tabăra sectelor».

Fostul șef Sima mi-a promis că va da o circulară către toți mileniștii, invitându-i să se reîntoarcă la ortodoxie. A recunoscut că aveam dreptate în anul 1920, când ca slujbaș la Ministerul Cultelor i-am arătat

că milenismul este absolut primejdios pentru ordinea existentă.

Dl. Sima este azi depozitar de ziar în Târgu-Mureș și corespondent al ziarelor «*Adevărul*» și «*Dimineața*». Așteptăm și acum să dea circulara promisă. Fostul său sediu, palatul cu trei etaje al societății «*Viața*» din Cluj, a trecut acum la alt stăpân, fiind instalate acolo atelierele ziarului «*Patria*». — Acolo apare și foaia milenistă «*Vocea din urmă*».

În Magdeburg (Germania) se tipăresc și apoi se trimit o mulțime de cărți mileniste în România și revista «*Turnul de Veghere*».¹⁾

Cap. X.

Secta mântuiților sau a Teodoriștilor.

Origina ei datează din 1919, când fostul preot Teodor Popescu dela Biserica Cuibu Cu Barză (Știrbei-Vodă) din București începu să se abată dela doctrina Bisericii ortodoxe. Prin sentința No. 152 din 2 Aprilie 1924 Sf. Sinod l-a caterisit și de atunci acest răs-vrătit a atras la sine pe fostul preot Nestor Dumitrăchescu, fost preot în Mircea Vodă, Dâmbovița, și Alex. Panaitescu, fost preot în Cățelu jud. Ilfov, Gheorghe Cornilescu, V. Tonoiu, Emil Constantinescu etc.

Astăzi fine adunări în București, Câmpulung, Ploești (Str. Novac 12), Buzău, Bârlad, Gimbășani (Ialomița), etc.

Tovarășul lui Tudor, — fostul iero-diacon Dimitrie Cornilescu, — este în Elveția, în slujba Societății Biblice Britanice.

Istoricul sectei se găsește pe larg în cartea noastră: «*A doua Călăuză pentru cunoașterea și combaterea sectelor religioase*».

Se numește a mântuiților, fiindcă în toate scrierile și predicile sectei tema principală este felul mântuirii omului. Această învățătură a lor este identică cu a baptiștilor. În capitolul despre baptiști am combătut greșelile sectelor privitoare la mântuire. Aici amintim pe scurt felul cum fostul preot Teodor Popescu judecă lucrurile, ca să se vadă contrazicerile evidente.

Se numește teodoristă după numele fostului preot Teodor Popescu.

Revista teodoristă «*Adevărul Creștin*», care apare în București, Str. Abrud No. 10 în numărul 10 din 1 August 1930, p. 110 se referă la locul dela 2 Cor. 5 vers 1, spre a arăta că creștinul are siguranța mântuirii. Iată textul: «Că știm că de se va strica casa noastră cea pământescă a cortului acestuia, zidire dela Dumnezeu avem casă nefăcută de mână vecinică în ceriuri».

În textul acesta este vorba de starea omului după moarte iar nu de sufletul lui până când e în viață.

¹⁾ Revista Misionarul pe Aug. 1930 p. 609.

Șeful sectei, Teodor Popescu (căsătorit a doua oară, ține adunări în București, Str. Carol Davila 88), spune că mântuirea vine numai dela Dumnezeu. El zice: »Poți fi cum se cade și moral în viața ta, drept și fără cusur în purtarea ta față de cei din jur, un bărbat bun, o soție vrednică, un copil ascultător sau o slugă credincioasă și totuși să nu fii mântuit. Poți să te duci regulat la biserică, la adunare și totuși să te afli printre cei mulți, cari urmează calea ceaaltă. Poți chiar merge la împărtașanie, poți fi un enoriaș bun; . . . și în acelaș timp să fii un păcătos pierdut pe calea morții și a unei osândiri vecinice» (Adevărul Creștin, numărul 11 pe Sept. 1930 p. 117).

Deci iată lipsa de logică: poți fi bun, moral, drept, vrednic și totuși să fii osândit. Dar, domnule Tudor, atunci cel rău, imoral, nedrept, nevrednic poate să fie mântuit? Răspunde domnule Tudor, căci până azi n'am citit nicăiri în Sf. Scriptură că Hristos ar osândi pe cel bun și drept. Dealtcum rătăcirile lui Tudor se țin lanț: El zice că Dumnezeu primește pe om fără condiție: «Dumnezeu nu-ți pune nici o întrebare, nu-ți face nici o greutate, nu așteaptă nimic bun dela tine, nu-ți pune nici o condiție, nu cere nimic» (Adevărul Creștin pe Sept. 1930 p. 121). Tudor zice: a. junge să crezi în Iisus și citează locul dela fapte cap. 16 v. 31.

Dar ortodoxul știe ce a zis Domnul: «Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui» (Matei 6 v. 33). Deci nu-i adevărat că Dumnezeu nu ne cere nimic. Iisus zice să iubim pe vrăjmași, să facem milostenie, să iertăm, să postim, adică să căutăm împărăția lui Dumnezeu. În consecință nu-i adevărat că Dumnezeu nu ne cere nimic.

Dar greșala și rătăcirea d-lui Tudor este că confundă mântuirea omului cu actul răscumpărării. Actul răscumpărării aduce numai condițiile obiective ale mântuirii pentru toți, dar după actul răscumpărării, săvârșit pe Cruce, urmează sfințirea și întărirea omului prin sfințele taine și conlucrarea omului cu harul divin.

Noi ortodocșii, întemeiați pe Sf. Scriptură, spunem că Dumnezeu cere conlucrarea omului: »Nu tot cel ce-Mi zice mie: Doamne, Domne, va intra întru împărăția cerurilor, ci acela ce face voia Tatălui Meu, carele este în ceruri (Mat. 7 v. 21). »De nu vă veți pocăi, veți pieri« (Luca 13 v. 3); »Nevoiți-vă a intra prin ușa cea strâmtă« (Luca 13 v. 24). Sf. Pavel cere dragoste (I. Cor. 13), iar Sf. Iacob cere fapte (2 v. 24).

Din cele de până acum am văzut că secta mântuitorilor se razimă numai pe credință. »Crede și ești mântuit«. Tu ca om nu poți face nimic bun și nici nu trebuie să faci, căci Dumnezeu nici nu-ți cere. Și chiar dacă faci tot poți fi pierdut.

Așa rezultă din citatele aduse de noi. Totuși d-l Tudor să nu uite că înainte cu doi ani în broșura Nr. 28 intitulată: »Ce să fac ca să fiu adevărat creștin« zice: poți să fii botezat și de două ori: dacă nu ești

născut din nou, dacă nu trăești în legătură cu Domnul . . . tot pierdut ești«.

Concluzia noastră este că Tudor Popescu nu învață nimic nou ceea ce nu ar fi învățat baptiștii. El a oscilat până acum de curând între baptiști și anglicani, dar cu toate contrazicerile din învățătura lui despre mântuire, — el nu se mai deosebește de baptiști prin nici un punct de credință. Cel mult practica religioasă diferă și mai ales aceea că el admite botezul pruncilor, când cer părinții.

Nedumeriri tudoriste.

Există și temerea că d-l Tudor Popescu ar avea legături cu anglicanii, întrucât într'o vreme ținea adunări în școala anglicană de sub conducerea pastorului englez Adeney (Str. Olteni-București).

Dealtcum pe noi ortodocșii ne despart de anglicani multe puncte esențiale de credință:

1) Anglicanii nu au ca noi infalibilitatea Bisericii și a sinoadelor ecumenice.

2) Sf. Scriptură este pentru ei singurul izvor al credinții, noi avem și Sf. Tradiție.

3) Ei cred în mântuire numai prin credință, iar noi cerem conlucrarea omului, pocăință, dragoste, fapte bune.

4) Anglicanii au numai 2 taine, noi 7.

5) Cele 2 taine ale lor, Botezul și Euharistia sunt numai semne vizibile, nu aduc iertare de păcate ca la noi.

6) Răsping sfinții, icoanele, Sf. Moaște.

7) Hirotonia nu e taină, ca la noi, ci o lucrare considerată ca așezare omenescă.

Anglicanii nu cred că prin punerea mânilor se împărtașește un dar special supranatural, adică preoția. Ori, noi zicem, că numai grație acestui dar supranatural poate cineva săvârși cele 7 taine!!!

8) Anglicanii recunosc drept cap al Bisericii pe domnitorul țării și admit ca parlamentul să voteze chiar și articolele de credință. Noi însă zicem că Domnul Iisus Hristos este capul nevăzut al Bisericii, iar conducerea este pusă în mâinile ierarhiei prin succesiune apostolică¹⁾.

Noi nu avem indicii că Tudor Popescu ar înclina spre anglicanism, însă el, care este împotriva slujbelor religioase nici nu ar putea admite ce admit anglicanii: ca parlamentul să-i voteze până și Cartea de rugăciune. El deci rămâne baptist sui generis!!! Se deosebește de ortodocși prin toate punctele baptiștilor, afară de botezul pruncilor.

Cap. XI.

Secta Secerătorilor.

Această sectă nu are organizație, dar are aderenții ei, dintre cari mulți cutreeră țara răspândind foi vo-

¹⁾ Dr. Vasile Loichița: Anglicanism și Ortodoxie, Cer năuși 1930.

jante litografiate subtitlul «Muncitorii Secerișului». Secta se lățește în Ardeal de către Ladislau Veg și Ioan Benedek prin Cernatu și Brașov.

Ei se referă la 1 Cor. 12 v. 10 zicând că au darul a tălmăci cu adevărat rostul Scripturii Sfinte. Pornind dela pilda cu lucrătorii viei, susțin că ei sunt secerătorii (Mat. cap. 20 și Ioan cap. 4).

Noe ar închipui pe Hristos (1. Petru 3 v. 2) și precum când era Noe de 600 ani a venit potop de ape, așa au venit în anul 600 după Hristos potopuri de națiune peste creștini. Fiind că Noe era de 601 ani când a scăzut apa, ei socotesc anul acela cu 360 zile, iar apoi fără motiv îl calculează cu 360 ani și apoi calculează așa: La 600 ani adăugăm 360 ani și avem 960. În anul acesta s'ar fi început mia de ani, care nu ar fi alta decât ziua în care stăpânul casei a tocmii lucrători pentru vie. După anul 960 ar fi urmat noaptea 500 ani și astfel ajungem la anul 1460 în ajunul reformațiunii, care ar coincide cu lucrătorii tocmii de dimineață în vie. În timpul celor o mie de ani sunt patru străji (Mat. 14 v. 25) și împărțind mia de ani în 24 părți (ziua cu cele 24 ore) un ceas ar face 41 ani și 8 luni.

Straja întâia are 3 ceasuri ($41 \cdot 8 \times 3 = 125$ ani) adică dela 1450 trec 125 ani, care este timpul lucrătorilor reformațiunii și ajungem la anul 1585, când se începe lucrarea baptismului (Mat. 20; lucrătorii cari vin în diferite timpuri).

Straja a doua de trei ceasuri = 125 ani reprezintă munca baptismului dela 1585 până la 1710 (125 ani).

Straja a treia reprezintă lucrarea Studenților de Biblie până la 1835 (125 ani), care duce până la al 9-lea ceas, când se ivește adventismul lui Miller. La anul 1835 începe lucrarea adventismului, care durează două ceasuri (9—11) adică 83 ani.

Ajungem (1835 + 83) — astfel la anul 1918, care ar reprezenta ceasul al 12-lea, al secerișului. Aderenții acestei doctrine ar fi ei secerătorii, cei puțini aleși.

Ei ar fi secerătorii, iar sectele de mai înainte lucrătorii.

Lor li se potrivește (zic ei) cuvintele: «altul este celce seamănă și altul cel ce seceră (Ioan 4 v. 27).

Secerătorii mai au un calcul pentru anul 1918. Adventiștii au prezis că dela anul 1798 se predică evanghelia în măsură mai mare. Invățăceii au zis că încă patru luni sunt și secerișul va veni (Ioan 4 v. 35).

Deci cele prezise de adventiști se calculează cu 120 ani (o lună 30 ani).

Astfel ajungem tot la anul 1918, când afirmativ s'a început secerișul.

Aceasta e baza doctrinei sectei, care în foi volante desvoltă ideile sale în o limbă românească aproape de neînțeles și cu o expunere foarte neclară. În vechiul regat secta e condusă de Gheorghe Munteanu, născut în Ardeoani, jud. Bacău, care afirmativ e dezerter din armată.

Cap. XII.

RASCOLNICII.

Rascolnici popovți și rascolnici bespopovți.

Numele acesta de „rascolnici”, este un nume comun pentru toți sectanții ruși. Cuvântul în sine însemnează despărțire, schismă. Cum unii creștini de veche credință, pentru chestii secundare lipsite de substrat dogmatic, s'au despărțit de biserica oficială rusă, au primit numele de «rascolnici». Dar ei se numesc pe sine *staroveri* sau starobreadți—de Vechea rânduială și se împotrivesc numirei de «rascolnici».

Rascolnicismul s'a ivit încă în anul 1419, când se discutase dacă «alilulia» trebuie cântat de 3 ori sau numai de 2 ori și că după «alilulia» să nu se mai zică: «Slavă fie Dumnezeu», căci «alilulia» ar însemna lăudași pe Domnul, deci repețirea să se evite!

În 1479 mitropolitul rus Gherontie a înconjurat o biserică la sfințire dela dreapta la stânga, iar alții ziceau că biserica trebuia înconjurată după mersul soarelui. Un sinod rus din 1551 găsisse îndreptățite observările făcute, la cari s'a mai adaus și nevoia revizuirii cărților de ritual, cari fiind rău traduse, au produs deosibiri în cultul religios.

Astfel convoacă patriarhul Nikon un sinod la anul 1654 și aprobă schimbarea cărților de ritual, ceea ce a produs schisma sau rascolul. Cei nemulțumiți au făcut slujba după vechile cărți, făceau cruce cu două degete, ziceau alilulia numai de două ori și scriau cuvântul Iisus cu un singur i. Zadarnic s'a declarat în sinodul rus din 1666 și în cel din 1667 că alilulia să se cânte de trei ori, că cu 3 degete se face crucea, că pe prescuri să se imprime crucea cu patru iar nu cu opt brațe și că numai cinci prescuri să se folosească la proscomidie. Era necesar, de sigur, să se spună de sinod aceste lucruri, dar nemulțumiții nu s'au supus.

Cum un singur episcop au avut nemulțumiții, pe Paul Colomensky, — și acesta a murit curând în jenușă, — rascolnicii au fost amenințați să rămână fără preoți. Unii au recunoscut pe preoții cari treceau dela biserica de stat. Ei s'au numit rascolnici popovți, = cu preoți, iar ceilalți cari n'au primit preoți și s'au ăsat conduși de laici, se numesc bezpopovți = fără preoți.

Fiecare grupare s'a divizat apoi în o mulțime de secte.

Cap. XIII.

LIPOVENII.

Lipovenii își au origina în secta Danielișilor sau Pomorșilor,¹⁾ întemeiată de cântărețul bisericesc Daniil Vikulici. În anul 1694 între lacul Onega și Marea Albă

¹⁾ Algermissen: op. cit. p. 383—385.

Danieliții au înființat o mănăstire, la Vigorețcaia, rebotezau pe niconiani (cari au primit noile cărți de ritual) și se rugau pentru țar. Deci erau moderați. Dar dintre Danieliți în anul 1739 a ieșit călugărul Filip, care la alegerea de stareț al mănăstirii Vigorețcaia a căzut față de Semen Denisov. Aderenții lui Filip se numeau lipoveni, iar mai târziu lipoveni. Din cauza învățăturilor lor au fost expulzați, ajungând unii chiar în Bucovina.¹⁾

Filipov n'a mai rămas moderat ca Danieliții, ci învăța că omul nu trebuie să se căsătorească și să nu se roage pentru țar. El zicea că față de persecuțiile țariste trebuie să te sinucizi ca să fi fericit. În adevăr, — când erau persecutați, — și-au dat foc în noua mănăstire a lor și mulți au ars de vii, numindu-se samoschenți = arși de sine.

În comuna Manolea jud. Fălțiceni lipovenii au organizația lor, chiar și schit de bărbați și femei. Mai au comunități în Ismail, Vâlcov (Tulcea), Galați, Brăila Iași, Botoșani, Târgu Frumos, Hârlău.

La Fântâna Albă, în Bucovina, au primit ca episcop pe un fost mitropolit, Ambrosie, caterisit de patriarhul din Constanținople. În anul 1860 ei primesc episcop pe Arcadie, hirotonit de Ambrosie. La Tulcea primesc apoi ca episcop pe Arcadie II.

Lipoveni fără preoți avem puțini în Ismail și Brăila cari au numai o taină: botezul.

Cap. XIV.

LIPOVENII ORTODOCȘI SAU MAI BINE ZIS OMODOCȘI SAU OMOPIȘTI.

Lipovenii cu preoți au încercat de 14 ori să capete un arhieru. În anul 1724 Epifanie Iacovlev primește hirotonia dela mitropolitul Gheorghe al Moldovei, dar prin fraudă, fiind apoi înmormântat ca mirean. Pe la anul 1750 lipovenii recunosc episcopi pe doi monahi aventurieri, Atinoghen, care se făcu mai târziu catolic, și Antaism, care fu aruncat în Nipru căci fu prins că nu e episcop adevărat. În anul 1765 au încercat să aibe episcop prin hirotonia cu mâna dela moaștele sf. Iona sau dela alt sfânt.

Văzând lipovenii că în chipul arătat rămân fără arhierie legală, s'au nizuț să împrumute dela ortodocși ierarhie legală. Călugărul Nicodem născut în 1745 la Caluga, a luptat mult în scopul acesta. — El a plecat la Starodub și acolo lângă orașelul Zlanc a înființat o mănăstire. În 1779 li s'a admis lipovenilor din Znamenca lângă Elisavetgrad să aibe biserica lor cu obiceiuri rituale separate, dar alipită bisericei ortodoxe, dela care primeau ierarhia. În anul 1784 împărăteasa Rusiei admite, la cererea lui Nicodem, ca lipovenii din regiunile Beloruscaia, Maloruscaia și Ecaterinoslavscaia să aibe serviciu divin după cărțile vechi,

¹⁾ Algermissen: op. cit. p. 386.

dar cu preoți hirotonisiți de episcopi ortodocși din Moghilev și Slovensc.

În esență lipovenismul omopist nu este altceva decât alianța lipovenilor cu biserica ortodoxă, cu credința că aceasta le dă preoți, iar lipovenii pot păstra cărțile vechi și *ritualul vechiu*. *La omopiști ritualul este ca la mănăstire în toate bisericile.*

În anul 1800 s'a pus baza legală a omopismului, căci atunci împăratul Pavel I. a confirmat în 16 puncte cererea lipovenilor către mitropolitul Platon al Moscovei. S'a ridicat blestemul pus asupra lipovenilor în 1666, apoi s'a admis folosirea cărților rituale vechi etc.

Până la declararea războiului mondial erau în Rusia circa 400 parohii omopiste.¹⁾

În Basarabia omopismul se introduce mai întâi în Ismail în 1826, iar în Chișinău în anul 1871. Apoi se înființează la Cahul și Grubno (Hotin) parohii omopiste.

Protoiereul Teodor Dumbravă propune ca omopiștii să se unească cu Bis. ortodoxă română în frunte cu un episcop, care să fie hirotonit de patriarhul din București și să fie membru al sf. sinod român.²⁾

Cap. XV.

HLĂȘTII

sau

Hriștii.

Sectanții aceștia la anumite întruniri ale lor se bicuiesc pe spinare cu nuiete de răchită, strigând hlășciu, hlășciu, adică lovesc, lovesc. Cuvântul rusesc hlăștat înseamnă a lovi.

Se numesc și Hriștii, căci ei zic că în ei s'a întrupat Iisus pentru a doua oară. Secta s'a înființat în 1645, când un desertor din armată, Daniil Filipovici pretindea că în el s'a întrupat Dumnezeu a două oară.

El zicea că orice crez din cărți este fără valoare, câtă vreme duhul Sfânt luminează pe om. Deci a aruncat cărțile bisericesti în râul Volga. Daniil zice că el în vârsta de 33 ani a comunicat dumnezeirea sa lui Ivan Suslov, pe care l-a numit Hristos. Acest Suslov-Hristos și-a ales 12 apostoli, iar pe mama sa Irina Nestorowa a numit-o: «Maica lui Dumnezeu». Autoritățile i-au prins și i-au bătut pe acești apostoli. Daniil a răposat în 1760, iar Iwan în 1776. După moartea lui mulți credeau că a înviat și s'a înălțat la cer ca și Suslov. Interesant este a ști că fiul lui Daniil fu numit Hristos după moartea lui Suslov, iar apoi chiar țarul defronat Petru III. în anul 1765 fu considerat ca Hristos. Așa a ajuns în seria «Hristoșilor»

¹⁾ Dumbravă: op. cit. p. 110.

²⁾ Teodor Dumbravă: Biserica Omopistă sau despre lipovenii ortodocși. Chișinău 1929 p. 87.

și Selivanov, care a înființat secta castraților sau scapeților.¹⁾

Hlăștii luptă împotriva păcatelor cărnii. Nu folosesc narcotice, cartofi, carne, ceai, ceapă. Ei potesc, se roagă mult, joacă, apoi cad în extaz și proorocesc. Aici fac exact ca pentecostaliștii.

Ei, Hlăștii, resping căsătoria, cei căsătoriți trebuie să divorțeze dacă intră în sectă: ei spun că Duhul Sfânt îi luminează ca pe quakeri. Biblia are numai rol secundar. Nu admit intruparea în senz ortodox, ci spun că în Hristoșii cei mulți ai lor s'a coborât în mai mare măsură darul divin.

Își botează copiii la biserica ortodoxă, ca să se ascundă că ei sunt hlăștii. Dansul extatic este însă mijlocul de primire a Duhului, iar nu botezul apei, — zic ei. Cuminecătura ei nu au, ci „Hristosul” lor sărută pe toți; aceasta înlocuiește Euharistia; în unele locuri sunt mese comune. Bărbații se spovedesc lui: «Hristos», femeile bogorodiței (pretinsă născătoare de Dumnezeu).

Ei au și un fel de ungere dintr'o apă dintr'un vas, în jurul căruia au dansat. Cei ce se căsătoresc merg în fața bogorodiței, care face semn cu un cuțit spre ei, ca și cum le-ar tăia limba, semnificând abstenența lor totală.²⁾

Cap. XVI.

SCAPEȚII

sau

Selivanoviștii.

Aceștia sunt o degenerescență a lipovenilor fără preoți. Câțiva birjari din Iași și Galați, Chișinău, București, mai aparțin sectei. De fapt ei acuzau pe hlăștii că nu sunt destul de curați și astfel la anul 1770 țărănul rus Selivanov, care fusese aderent al Hlăștilor din Petrograd, a ieșit și a înființat o sectă nouă. El prefindea că omul trebuie să lupte mai mult împotriva păcatelor cărnii, căci numai așa scapă de urmările păcatului original, provenit din unirea fizică a primilor oameni. Ei se referă la Mat. 19 v. 12; 5 v. 28—30; 18 v. 8—9 spre a dovedi că viețuirea conjugală ar fi oprită. De aceea ei își suprimă organele genitale (femeile își suprimă mamelele) spre a se feri de păcatul primilor oameni, cum zic ei.

¹⁾ Algermissen: op. cit. p. 391.

²⁾ Algermissen: op. p. 394, cit.

(Va urma).

Citiți și răspândiți

„Biserica și Școala“

Puterea educativă a Sf. Scripturi.

Marii bibliofili și educatori, recomandă ca primă și principală lectură, aceea a Sf. Scripturi. Lumea cultă și evlavioasă știe să aprecieze această alegere; o mare parte însă din acei cari citesc, nu cred în puterea educativă și motivă a acestei cărți. Pentru ei Sf. Scriptură e o carte cu fraze nebuloase și cuvinte arhaice. O carte care, din spirit tradițional, e bine să completeze o bibliotecă, e bine să fie legată frumos și păstrată cu îngrijire. Cu alte cuvinte, o carte care trebuie mai mult respectată decât citită.

Desigur e merit și faptul că se respectează această carte. Trebuie însă desrădăcinat prejudițiul, că lectura Sf. Scripturi ar plictisi și că nu ar fi în stare să producă acea reimpresă morală, pe care o produce de ex. Manualul lui Epictet. Sf. Scriptură este o carte de cuprins sublim; atât numai, că trebuie să fii creștin, ori să ai intenții creștine ca să-ți placă. Ea nu-și dă farmecul și nu se lasă cucerită de cititorul încărcat de prejudeți și mândrie deșartă, după cum zice Sf. Ap. Pavel că „dacă Evanghelia noastră mai este acoperită, este acoperită pentru fiii pierzării, în cari dumnezeul veacului acestuia a orbit mințile necredincioșilor...” (Cor. II. 4, 3-4).

Sf. Scriptură e o carte care a inspirat, a născut așa zicând pe toate celelalte cărți. O carte care a spus tot ce e mai extravagant și mai nepământesc în domeniul binelui. Cea mai teribilă poruncă: să-ți iubești dușmanul, de aici s'a citit prima dată. Dacă vrei să ajungi înțelept și bun, ajunge să începi și să sfârșești cu această carte.

„Prin studiul cărei alte cărți” se întrebă Huxley „ar fi putut ajunge oamenii atât de umanizați? „(Scriban: T. Morală), Intr'adevăr, ce carte ori invențiune a secolului al douăzecilea, face ca mâinile semenului nostru din pădurile Africii și Australiei să lase coarda arcului și să se împreuneze pentru rugăciune? Care este cartea, care să fi învățat pe oameni să-și șteargă lacrimile cu atâta tărie de suflet? Din ce autor știe poporul de rând atâtea citate, câte știe din Sf. Scriptură? Unde mai este o carte așa de a tuturor? Ar putea zice cineva, oricât de învățat și de nobil ar fi, că Sf. Scriptură nu-i în stare să-l învețe ceva? Cred că nu. „Sf. Scriptură” „zice Erasm” se potrivește pentru toți;... Ea este minunată pentru cel mare: pentru cel mic e mică; pentru cel mare, peste măsură de mare, Nici o vârstă, nici un sex, nici o pozițiune, nici o profesiune nu e înlăturată de ea. Nici soarele însuși nu e în aceeași măsură comun și tuturor deschis ca învățătura lui Hristos. Ea nu înstrăinează pe nimeni, afară numai dacă cineva se înstrăinează de ea”. (Comenius: Did. Magna, trad. de Gârboviceanu).

Învățăturile ei sunt: „Pentru a da agerime de minte celor neștiutori, cunoștință și prevedere celor tineri, ca auzindu-le înțeleptul mai învățat să se facă”...

(Prov. 1, 4-5). Are un cuvânt pentru fiecare din noi. Fiilor, le zice: „ascuțați în Domnul pe părinții voștri”. Părinților, „nu întărați la mânie pe copiii voștri, ci creșteți-i întru învățatura și înțeleptirea Domnului”. „Că rușine este tatălui fiul neînvățat”. Celor bătrâni le spune „să fie treji, cinstiți” tinerilor, „să fie înfrânați”. Pe femei le îndeamnă „să albe în înbrăcăminte lor o sfântă cuvîntă”, „făcându-și lor podoabă din fapte bune”. Pe slugi „să se supună stăpânilor lor... să nu le întoarcă vorba” ci să-i asculte „ca și pe Cristos”. „Stăpânilor” le strigă „dați slugilor voastre ce este drept... că și voi aveți stăpân în ceri”. „Celor bogăți în veacul de acum — le pune în vedere — să nu-și facă închipuiri trufase, nici să-și pună nădejdea în bogăția cea nestatornică, ci în Dumnezeu care ne dă, cu belșug toate. „Săracului îi zice: „Nu te teme, când se înavuțește cineva... căci nimic nu va lua cu sine la moartea sa”; iar celui leneș: „Mergi la furnică, leneșule, vezi căile ei și fi înțelept”.

Un lucru minunat al acestei cărți e, că pe lângă cuprinsul ei binefăcător, mai lucrează asupra lectorului și prin puterea ce o are în urma originii ei sfinte; căci „Toată scriptura este de Dumnezeu însuflată...” Avertizează și moralizează prin însăși prezența ei. „Biblia, zice păr. Scriban, e fără discuțiune educatorul moral al lumii”. „In special, istoria Patimei Mântuitorului, a fost cel mai mare asalt care s'a făcut vreodată asupra inimii omului, pentru a-i birui grosolanția... nimic nu l-a făcut să se simtă mai adânc om, alături de semenii lui...” (o. c.)

Omul care nu cetește din când în când din Sf. Scriptură, nu poate fi om bun; căci conștiința omului ca să nu se întonece, trebuie sensibilizată și printre puternicele mijloace de sensibilizare a conștiinței este lectura Sf. Scripturi. „Cetind-o des, zice Wilson, veți vedea bine cari sunt lucrurile ce ne fericesc și cari, dimpotrivă, cele ce ne coboară în prăpastia nefericirii... Cetiți-o și veți desluși aceasta, singuri, dar nu cetiți la întâmplare, câteva rânduri, ci pagini întregi, cari să vă ducă în inima acestei Cărți” (Bis. și Șc. Nr. 37/1929).

La această Scriptură s'au adăpat mulți din învățații mari ai lumii. Au citit din ea Apostolii și chiar Mântuitorul nostru Isus Cristos. Și ne-a îndemnat și pe noi să o „cercăm”; dar nu numai atunci când ne sperie necazurile și bătrânețea. Tot așa e bine să o dăm și în mâna criminalului și a pușcăriașului înainte de a-l zăvorâ în celulă. Atunci până n'a pronunțat prima injură. „Numele lui Cristos „zice Erasm” să fie cea dintâi pronunțare a copilului; din Evangheliile sale să se cultive prima copilărie și numele lui Cristos să fie în așa mod prezentat copiilor, încât să-l iubească. Să se cultive aceste studii atâta timp până ce prin creștere au ajuns bărbați desăvârșiți în Cristos. Fericii acei pe care îi apucă moartea în aceste studii!...”

G. Perva
preot.

Crucea sfântă.

Cu o adâncă evlavie și cutremur ne proșternem în fața ei. Doză bucăți din lemn, metal, sau piatră ținute una peste alta. Atât. De ce atâta evlavie, frică, solemnitate, religiozitate ne copleșește sufletul la auzul, sau văzut ei? Sectarii din contră, rămân rece și indiferenți. Pentru ei de fapt nu este altceva, decât un oricare alt semn făcut din materie. O grozavă abatere dela adevăr și infiorătoare prăpastie între sufletul lor și cer. Cum pot ei spera să ajungă cândva aproape de Acela, pe al cărui simbol îl disprețuiesc? Crucea pentru noi este un simbol scump și sfânt. Fiecare om pe pământ are pe cineva mai drag și mai aproape de inima sa și când acesta apoi trece la altă viață, cel rămas se mângăie de a-l păstra câteva obiecte, sau îi cercetează mai des mormântul. Cu atâta mai mare evlavie și cutremur ne stăpânește atunci, când ne găsim în fața sfintei cruci, pe care a fost răstignit Dumnezeu Omul nevinovat, ca să mai îndulcească mânia cerească. De când există om pe pământ, nu s'a mai pomenit de vreo asemenea jertfă pentru toți oamenii din toate timpurile. Ne este scump Hristos tuturora și de aceea cinstim crucea, cere ne-a rămas — ca simbol — după tragedia de pe Golgota.

Crucea este puntea de trecere a sufletului de pe pământ la cer. Dovadă, că la căpătâiul celor reposați se așează crucea. Ea oferă sufletului viață, speranță, veselie și tărie în viața aceasta trecătoare. Când ne aflăm în fața ei, ne aducem aminte de figura Mântuitorului brăzdată de sânge și în suflet simțim o adâncă mângăiere, că și noi — cel puțin prin aducere aminte — căutăm par'că a ne face părtași din durerea imensă ce a suferit pentru noi. O palidă alinare ce se poate asemăna cu un plcur de ploaie ce cade asupra unui foc mistuitor, însă chiar și prin această mică și ploasă reculegere sufletească, am făcut deja un pas spre mântuire.

Privind în negura vremurilor îndepărtate, atunci când creștinismul abia dibulește prin întunerecul păgânismului, vedem cum creștinii primari sângerau în arene cu crucea în mână. Crucea era călăuzitoarea vieții, alinarea, mângăierea tuturora întocmai ca odinioară norul luminos israelitenilor în pustie. Oamenii plecau în luptă și biruiau cu semnul cruci. „In acest semn vei învinge” erau cuvintele ce au strălucit pe cer lui Constantin cel Mare și urmând acest îndemn, a și învins. Oamenii apoi atât de tare țineau la cruce, încât li s'a săpat adânc în suflet și n'a fost putere pe lume s'o smulgă de acolo. Pentru aceasta grăiesc nenumărate exemple din istorie. Din cele spuse se desprinde un adevăr mare și vecinic: *Inchide crucea în inima ta și vei birui.*

Decând creștinismul a biruit definitiv păgânismul prin Constantin cel Mare, de atunci crucea vestește pretutindenea adevărul eterne: în sf. biserici, în casele creștinilor, pe țărine, climtore etc. Iar noi cântăm în slavă pe Acela, a cărui amintire dureroasă se leagă de sf. cruce: „*Cruci Tale ne închinăm Stăpâne și sfântă Invierea Ta, o lăudăm și o mărim.*”

M. Macinic diacon.

Dumnezeu marele și veșnicul creditor.

Trăim în veacul al XX-a, veac în care toate ramurile științei am făcut progrese gigantice. Numai o mică privire înapoi în veacul al XIX-lea și ne putem da imediat seamă de acest adevăr. Iar dacă te întorci să răscolești trecutul cu încă 3, 4 veacuri, te oprești ca să-ți pui singur întrebarea: că oare atotputernicul și Atotcreatorul până unde va permite creaturilor sale să se înalțe cu spiritul lor mărginit, dar totuși dornic a pătrunde în sferile încă nedescoperite.

Da, Dumnezeu a creat pe om după chipul și asemănarea Sa (: Gen. cap. I v. 27:), înzestrându-l cu o lumină deosebită de a celorlalte făpturi; cu puterea de a raționa. Iar omul pe baza acestei puteri proprii numai lui, s'a ridicat în cursul timpului la descoperirea roatei, dela roată la frăsura de a fi trasă de animale. După aceea tot dela roată la locomotiva cu aburi a lui George Stephenson, care parcurge în decurs de 1 oră sute de km., și apoi pe baza proprietății heliului, ca fiind mai ușor decât aerul, și la sulrea în înălțimile văzduhului. Așa că azi, când toate aceste descoperiri au ajuns — să presupunem — la maximul grad al perfecțiunii, când în decurs de 1 oră parcurgi prin văzduh cu avionul sute de km., când în decurs de câteva ore a fost adus în țară prin văzduh M. Sa, Regele Carol al II-a pentru valoarea țării, când în decurs de câteva minute se știe ce s'a întâmplat la celălalt capăt al universului cognoscibil, cu ajutorul telegrafiei fără fir; stai tu cititorule și te întreabă, cui suntem datori a mulțumi toate acestea? Desigur că vor fi de aceia cari vor zice: descoperirea cutare se poate datora exclusiv numai creierului cutărui inventator, sau alieva de acest fel. Dar acest inventator de unde a avut suflul în el? Au nu dela Dumnezeu? Căci numai mulțumită acelui suflet sălășluit în corpul său, a putut crește și desvolta fizicește, iar potrivit cu dezvoltarea sa fizică s'a desvoltat și intelectul său, pentru a ajunge inventatorul de mâine. Deci iată secretul veacului al XX-a, care a ajuns la descoperiri și creațiuni mari, la îmbogățirea unora, așa că pot fi numiți regi, ca bunăoară; a aurului, argintului, petrolului, cărbunilor, mașinelor etc. Cu toate acestea dacă ș'ar pune întrebarea, cui sunt datori pentru toate acestea? care le este creditorul? nu se poate să nu ajungă la concluzia, că Dumnezeu atotputernicul este acela care la învrednicit să ajungă la așa înalte piscuri. Căci iată pilda bogatului din evanghelle (: Luca cap. 12 v. 16.), — care este pentru cei credincioși o pildă edificatoare, — căruia rodindu-i țarina știm cum gândea și chibzuia, unde-și va pune belșugul roadelor, căci jînițele sale sunt mici și neîncăpătoare, și își făcea socoteli cum își va satisface toate dorințele sale trupesti. Dar a uitat o parte a ființei sale, care este sufletul și care pe lângă hrana

trupească are nevoie și de o hrană proprie lui; hrana rugăciunii și a mulțumirii față de Acela care l-a sălășluit în corp. Și se gândea bogatul că nu e dator nimănui? Dar iată că se apropie de el: marele și veșnicul creditor: „Dumnezeu“ (Luca cap. 12 v. 20): Și Dumnezeu l-a zis: Nebunule în această noapte va fi cerut dela tine sufletul tău; atunci cele ce ai gătit, ale cui vor fi. Așa este cel ce strânge lui-și tezaur, dar nu este bogat în Dumnezeu.

Deci iată, iubii cetitori, că toți bogații, inventatorii și toți acei cari se laudă că nu sunt datori nimănui nimic, uită pe cel mai mare și cel mai răbdător creditor; care este Dumnezeu. Iar bunul Dumnezeu nu este creditor, care să aștepte dela debitori săi bunuri materiale; El nu așteaptă să-i întorci îndoit din roadele câmpului, sau să-i întorci după bani camătă înzecită, El nu dorește acestea. El dorește, iubite cetitori, ca să te achiți de El prin rugăciune smerită și din inimă curată, și din 7 în 7 zile să-i cercetezi locașul său de rugăciune, care este sf. Biserică. Așa dar; iată cel mai mare și veșnicul creditor „Dumnezeu“, căci într'adevăr e mare, fiindcă El la toată lumea dă hrană. Și veșnicul creditor; și într'adevăr e și veșnic, căci El dela facerea lumii tot împodobeste pământul cu bunătăți pentru creaturile sale.

Iar noi creaturi, dăruite cu puterea de a gândi, să ne îndreptăm gândirea spre Dumnezeu și să-l mulțumim prin rugăciuni plăcute și din inimă curată, pentru toate bunătățile trecute și prezente, și să-L rugăm ca și pe viitor să ni-le dăruiască.

Moșnița, 1 August 1930.

Vichentie Cuzma
student în teologie

Cercul religios Bârzava la Slatina de Mureș.

Ziua de 10 Aug. a. c. a fost pentru comuna Slatina de Mureș o zi de mare însemnătate, o zi înălțătoare de suflet și bogată în învățăturile de credință.

Vrednicul președinte al cercului, A. Mursa, a convocat anume a treia întrunire a cercului, din anul acesta, în aceasta comună, unde atmosfera e cam tulbure, plină de microbi ai necredinței, cu scopul ca prin desfășurarea programului bogat, să dispară acești microbi, să lase în urma lor raze de credință curată și să însenineze cugetul și inima acestor credincioși.

Deși timpul a fost ploios și drumul impracticabil, preoții aparținători acestui cerc, — cu excepția unuia, — au plecat la datorie și chiar nici atunci, când li-s'au defectat, — în urma nămolului, — trăsurile, nu s'au descurajat, ci și-au continuat calea peste „Rustu“ pe jos, prin ploate și nămol. Ce înseamnă aceasta, o știe numai cine l'a trecut.

Serviciul divin a decurs impunător și solemn, pontificat de președ. A. Mursa cu asistența preoților: P. Clongradi, Romul Ș. Muntean, O. Câmpian și preotul local N. Devan.

Răspunsurile liturgice le-a dat minunat corul mixt de 80 membri bine discipinați a „Socletății corale

Stul Nicolae" din comuna Căpruța, instruit și condus cu multă dibăcie de harnicul preot Dimitrie Maci.

Părintele Câmpian din Bârzava, în conferința sa bine alcătuită, face istoricul baptilismului, separat pentru fiecare sectă, arătând cu convingere rătăcirile în cari se sbat aderenții. Arată apoi dragostea cu care alergau mai înainte bătrânii la glasul clopotelor, ducând cu sine copiii și nepoții la Sf. biserică, învățându-l frica de Dumnezeu și cinstita de oameni. Face, la fine, un cald apel către credincioși, îndemnându-l să păstreze credința adevărată și duhul ortodoxiei.

La finea sf. liturgii se oficiază și sf. maslu, la care au venit mulți credincioși și din comunele vecine.

Terminând la ora 2 d. m., între mulțumirile și aclamările credincioșilor și după ce am luat pușină gustare la părintele din loc, ne-am depărtat cu sufletul mângăiat, că prezența noastră a lăsat impresii de adevărată evlavie în sufletele acestor credincioși.

Preot: *Petre Clongradi.*

INFORMAȚIUNI.

Congresul preoților misionari. P. S. Sa Episcopul nostru Dr. Grigorie Gh. Comșa a plecat Miercuri în 24 Sept. l. c. la Cernăuți, pentru a participa la Congresul preoților misionari, care se va ține în zilele de 27, 28, 29 și 30 Sept. l. c. P. S. Sa părintele Episcop este însoțit de părinții protopopi: Dr. P. Țucra, T. Cibian și Mihai Cosma, apoi profesorii Dr. Gh. Popovici, Dr. S. Șiclovan și misionarul eparhial Șt. Lungu.

Rectificare. În No. trecut al „Bis. și Școalei“ la recenzia despre cartea de predici a p. protopop Dr. Șt. Cioroianu, intitulată „Nu plânge“, s'a strecurat o greșală de tipar, la pag. 12, coloana întâi, alineatul al treilea. În acest loc rectificăm și rugăm să se citească:

Modestia și umilința părintelui protopop Dr. Șt. Cioroianu o cunoaștem și știm prea bine că nu are nevoie să fie ridicat prin cuvânt de laudă și preamărire din partea nimănui. Așadar nici aceste cuvinte despre cartea P. C. Sale nu se scriu cu acel scop.

Cununie. Duminică în 21 Sept. l. c. s'a săvârșit, în catedrala din Arad, cununia tinerului Ioan Terebenț, ales preot în Covăsinț, cu Aurora Filimon din Arad. Mireasa este fiica comerciantului I. Filimon din Arad, iar mirele este fiul dlui Alexandru Terebenț învățător în Covăsinț.

Să fie în ceas bun.

Româno, ajută-te singur, căci streinii nu cam vroesc să ne ajute, ba mai mult ei caută să ne înlăture din toate fabricile și atelierele lor, primind muncitorii de alte neamuri. Astfel la o fabrică de mătăasă din Cluj, proprietatea fraților Bergner, nu sunt primiți românii și româncele, ci numai ungurii și evreii.

Jidancă încreștinată. Din Făgăraș se vestește încreștinarea dsoarei evreice Elsa Neuman. Ea a trecut la legea ortodoxă română.

M. S. Regina Maria în ajutorul celor năpăstuiți
M. S. Regina Maria a făcut o rugămintă către toată obștea țării să sară în ajutorul celor nenorociți. Această rugămintă s'a publicat în toate gazetele. Iată ce spune Regina:

Păzește-ne Doamne de foc și de inundații.

Ruga fierbinte, ce din adâncul sufletului înălțăm către Atotputernicul, nu a ferit de foc și de inundații pe mulți dintre concetățenii noștri din diferite localități ale teritoriului scumpel noastre Românii, ca Mănăstirea din Ilfov, Vălenii din Basarabia, Sascut Bacău, Roman și mai ales cei din orașului Borșa din Maramureș, care a fost aproape complet distrus.

În diferitele aceste părți, vrednici gospodari cu sârmanii lor copii, au rămas fără adăpost și muritorii de foame în ghiarele mizeriei.

Cer și rog din toată inima, mila tuturor pentru sârmanii noștrii frați, să dăm cu toții dela mic la mare ajutorul nostru pe listele de subscripții, cumpărând și timbrul sinistraților de 1 leu ce s'a aprobat de minister și lansat de comitetul Meu, pentru ajutorarea sinistraților.

Maria.

Stătea să injure soarele. O servitoare stătea să injure soarele, pentru că în timpul când mătura, razele soarelui pătrundeau pe fereastră și în lumina lor casa se vedea plină de praf.

Oare nu tot așa fac și cei ce stau să te injure, când te apropii de ei cu lumina Evangheliei. În lumina Evangheliei, oamenii își văd scăderile și se supără.

Cum umblă banul. Ca să se vadă la ce folosește banul, vreme de 15 zile, Camera de Comerț din Chicago, (America) a făcut o încercare. Pe un ban (un dolar) au tipit o circulară prin care se cerea fiecărei persoane, căreia îi ajungea banul în mână, să scrie la ce l-a slujit.

După 15 zile banul a fost cheltuit de 31 de ori și anume: de 5 ori pentru a plăti lefuri; de 5 ori pentru tutun; de 5 ori pentru țigări; de 3 ori la birt; de 3 ori la cofetărie; de 2 ori la frizier; de 2 ori pentru femei stricate; câte odată pentru cumpărarea de haine, mâncări, pentru șuncă; pentru leșe; pentru ciorapi; pentru pastă de dinți.

Un sburător român mort în America. Fostul locotenent în armata română Gheorghe Fernic și-a făcut un aeroplan nou cu care voia să sboare peste marea atlantică. Dăunăzi a luat și el parte la sborurile din Chicago în America. Dar n'a avut noroc. În fața a 40.000 de oameni adunați la această serbare s'a prăbușit la pământ cu aeroplanul și a rămas mort pe loc.

25 milioane pierdute la jocul de cărți. Un mare jucător de cărți din Franța a sosit dăunăzi la Londra, unde s'a pus la masa de joc. A jucat o noapte întreagă, dar noroc n'a avut, căci a pierdut într'o singură noapte 32.000 de lire, ceea ce în banii noștrii face cam 25 milioane lei.

O fetiță turbată a mușcat 15 oameni. Fata Stamate, de 16 ani, din Galați, mergând într-o seară acasă, a fost mușcată de un câine turbat. Părinții, oameni fără carte, n'au dus-o la doctor. Până dimineață fetița a turbat, mușcându-și mai întâi părinții, frații și surorile și ieșind apoi în stradă a mușcat și pe 15 trecători. Fata a murit în chinuri îngrozitoare.

Cei 15 mușcați au fost duși la Institutul antiblastic, unde li s'au făcut injecții (nacoale) împotriva turbării. Și au scăpat sănătoși.

Manualele de religie în școlile primare.

Intrebărilor, ce mi-s'au adresat din unele părți, în urma situației, ce ni-s'a creat prin Regulamentul votat de Sf. Sinod, la finea anului 1929, mă aflu îndemnat a da, pe această cale, următoarele lămuriri:

Regulamentul s'a publicat în revista diecezel noastre „Biserica și Școala”, în Nr. 14 din 6 Aprilie a. c., care între altele, conține aceste dispozițiuni:

„Art. 19. Manualele de religie neaprobrate de Sf. Sinod, nu se admit în nici o școală.

Profesorii de religie și catiheții, care vor întrebuința astfel de manuale, vor fi urmăriți pe cale de judecată bisericească”.

Dar, precum s'a anunțat, în Nr. 37/1930 al acestei foi, manualele mele: Istorie biblice, Istorie bisericești și Catehismul, aprobate de Sf. Sinod sub Nr. 519 din 7 August 1930, au apărut în tipografia noastră diecezană și, astfel, rigoarea Regulamentului o putem încunjură.

Voesc însă ca P. T. domni Catiheți să afle, că manualele fiind prelucrate cu observarea programei analitice, acceptate de Sf. Sinod și pe lângă luarea în considerare a observărilor juste ale Comisiei de cercetare a Sf. Sinod, au ajuns la perfecțiunea posibilă. Unde necesitatea a cerut, lecțiunile s'au legat prin idei conducătoare; materia, unde cerea trebuința, s'a rotunzit; iar încheierea lecțiunilor, ca la Istorie biblice și la cele bisericești, s'a făcut cu aprecierea causală a evenimentelor, în învățătura morală. Accentuez aceasta, ca ceva nou introdus și foarte folositor, pentru partea a doua a Istoriilor bisericești (Istoria Bisericii naționale), precum și introducerea clișeeilor.

Cred că e bine să se știe și aceea, că am fost recercat din partea Direcțiunii dela tipografia unei episcopii din vechiul regat să le predau editura; dar îndatorirea ce mă leagă, ca pe toți fiii diecezel și îndeosebi pe noi catiheții, de tipografia și librăria noastră diecezană, m'a reținut dela aceasta.

Doresc numai, ca truda ce mi-am pus-o la apariția acestei ediții, cu aprobarea Sf. Sinod, să fie încoronată cu succesul religios-moral, pe care l-am urmărit.

Bărăteaz, la 22 IX, 1930.

Preot, Nicolae Crișmariu

Convocare.

Cu binecuvântarea Prea Sfinției Sale D-lui Episcop, Dr. Grigorie Gh. Comșa, convocăm adunarea Secției Arad a Asociației Clerului „Andrei Șaguna” la Arad, pe ziua de Joi 9 Oct. 1930, în sala festivă a „Academiei Teologice” cu următoarele

ORDINE DE ZI:

I. În ziua de Mercuri 8 Oct., ora 17, serviciul religios și conferință pentru toți elevii și elevele școlilor secundare, pentru ucenici și deținuții din penitenciar.

Elevii se vor întâlni la lic. „Moise Nicoara”, elevele în lic. „Elena Ghiba Birta”.

Ucenicii în Căminul lor și deținuții în penitenciar.

II. Tot Mercuri în 8 Oct. la ora 8 20 seara Denie în Sf. Catedrală din Arad, cu predică.

III. În ziua de Joi 9 Oct. ora 8, Chemarea Duhului Sfânt.

IV. La ora 9. Deschiderea ședinței în sala festivă a Academiei Teologice.

V. Raportul biroului despre activitatea secției.

VI. Raportul cassarului.

VII. Propuneri.

Frații preoți sunt rugați să participe în număr cât mai mare. În deosebi sunt poștiți P. C. Părinți Protopopi, Misionari și Duhovnici Protopopești și Președinții Cercurilor Religioase.

Pentru birou:

Președintele Secției și Secretarul Secției
Dr. Ștefan Cloroian Silviu Bichlean

Nr. 5409/1930.

Circulară

Către toate oficiile protopopești și parohiale din Eparhia Aradului.

Prin aceasta se aduce la cunoștință obștească ieșirea din tipar a cuvântărilor funebre pe cari P. C. Sa Părintele protopop Dr. Ștefan Cloroianu le-a scos sub titlul „Nu plânge”.

Volumul de față, care cuprinde 61 cuvântări pe 222 pagini și se găsește de vânzare pe prețul de 100 Lei bucata, ca o frumoasă continuare a scrisului de până aci a P. C. Sale.

Recomandăm călduros acest volum în atenția tuturor Cucernicilor Preoți.

Arad, la 6 Septembrie 1930.

Consiliul Eparhial Arad.

Nr. 4812/1930.

Circulară

Către toate oficiile protopopești și parohiale din Eparhia Aradului.

E îndeobște cunoscut Clerului și poporului nostru, că Sf. Sinod al sfinței noastre Biserici a inițiat și se urmează de doi ani deja o acțiune antialcoolică de luminare în o Duminică din luna Iunie a fiecărui an.

De data aceasta avem plăcerea de a notifica tuturor celor ce se cuvine, că în sprijinul acestei acțiuni, „Liga Temperanței” cu sediul în București, a făcut să apară un *organ de propagandă antialcoolică* „România Nouă”, asupra căruia atragem atenția obștească, pentru a fi procurat de preoți și de comunele bisericesti.

Prețul e de 80 Lei la an, plătit și în 4 rate trilunare.

Cei ce doresc să-l aibă, să se anunțe acolo (București, II. Bulevardul Elisaveta 55), cu provocare la acest Nr. pentru a li-se trimite gazeta.

Arad, la 5 Septembrie 1930.

Consiliul Eparhial Arad.

Parohii vacante.

Pentru îndeplinirea parohiei de **clasa primă** din **Semlac**, devenită vacantă prin mutarea preotului Corneliu Vula la parohia ort. rom. din Timișoara-Elisabetin, prin aceasta se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala”

Venitele sunt: 1. Una sesie parohială, pământ arător, 2. 400 stg. □ intravilan grădină, 3. 400 Lei bir parohial, 4. Stolele legale, 5. Eventuala întregire a salariului dela Stat, 6. Cortel în edificiul școlii confesionale bătrâne. Alesul va fi obligat a catehiza elevii ortodocși dela școlile primare din loc și va suporta toate dările după beneficiul împreunat cu această parohie.

Doritorii de a reflecta la această parohie sunt poftiți ca recursese adresate Consiliului parohial din Semlac, ajustate regulamentar, să le înalateze oficiului protopopesco din Arad în termenul concursual, în care restimp, pe lângă respectarea dispozițiilor cuprinse în § 33 din Regulamentul pentru parohii, vor avea să se prezinte în Sf. Biserică din loc spre a și

arăta dexteritatea în cele rituale și oratorie. — Cel cu bacalaureat de liceu vor fi preferați. Cel cari vor fi din altă dieceză, vor avea să dovedească, că pentru a putea recurge au consimțământul P. S. Sale Părintelui Episcop Diecezan din Arad.

Consiliul parohial ort. rom. din Semlac.

În înțelegere cu Traian Vășianu m. p. protopop.

—□—

3-3

Conform rezoluțiunii Ven. Consiliu Eparhial Nr. 4307/930, pentru îndeplinirea parohiei întâia vacantă din **Macea**, care este de clasa *primă*, se publică concurs cu termen de **30 zile**, socotite dela prima publicare în organul „Biserica și Școala.”

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Una sesiune parohială în extindere de 32 jugh. cadastrale, cu drept de pășunat.
2. 1 și jumătate teren arabil ca bir parohial.
3. Stolele legale.
4. Intregirea dotației dela stat.
5. Locuință în natură cu grădină.

Preotul ales va trebui să catehizeze la școlile din loc. Va suporta toate impozitele după venitul său preoțesc.

Parohia fiind de clasa primă, recurenții vor avea să prezinte dovezi despre pregătirea cerută pentru parohii de clasa primă și despre 8 clase de liceu și bacalaureat.

Recurenții, cu prealabila știre a protopopului tractual, se vor prezenta în vre-o Duminică ori sârbătoare în sf. biserică din Macea, pentru a-și arăta dexteritatea în rituale și oratorie. Cererile însoțite de adnețele necesare, adresate Consiliului parohial din Macea, se vor înainta în termen concursual Oficiului protopopesco din Arad.

Recurenții din altă dieceză vor alătura la cererea de concurs actul de învoire din partea Prea Sfinției Sale Părintelui Episcop diecezan din Arad.

Consiliul paroh. ort. rom. din Macea.

În înțelegere cu Traian Vășianu m. p. protopop.

□

1-3

Reclama este sufletul comerțiului.

Redactor responsabil: SIMION STANA.